

Miza Brexit-ului pentru Republica Moldova: de ce ar trebui să urmărim cu atenție procesul de ieșire al Marii Britanii din Uniunea Europeană?

Autor:

Mihai Mogâldea, expert asociat al Institutului pentru Politici și Reforme Europene (IPRE)

Decizia guvernului Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord de a părăsi Uniunea Europeană va avea repercusiuni atât pentru cele două entități, cât și pentru țările din afara UE. Aplicarea unui nou regim economic, comercial și migrațional pentru piața Marii Britanii, diferit de cel existent în Uniunea Europeană, va influența dinamica relațiilor bilaterale dintre Regatul Unit și statele terțe din proximitatea UE. Ne referim aici implicit țările Parteneriatului Estic care implementează Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și care include și Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC), prevederile căreia nu se vor mai aplica pentru comerțul cu Regatul Unit după finalizarea Brexit-ului și a perioadei de tranziție. Excepție nu face nici Republica Moldova, care a inițiat anul trecut procedurile pentru negocierea și semnarea unui nou acord bilateral de parteneriat politic și comerț cu Marea Britanie.

Acordul de retragere a Marii Britanii din UE, agreat de către guvernul britanic și Consiliul European la data de 25 noiembrie 2018, prevede o perioadă de tranziție de la 30 martie 2019 (termen amânat în prezent) până la 31 decembrie 2020, timp în care legislația UE va continua să se aplice pe teritoriul Regatului Unit. Perioada dată coincide cu finalizarea exercițiului bugetar al UE pentru 2014 – 2020 și va oferi cadrul necesar pentru negocierea acordurilor bilaterale dintre Marea Britanie și țările din afara Uniunii Europene, inclusiv Republica Moldova.

Relațiile comerciale dintre Chișinău și Londra

Sfera cea mai importantă, asupra căreia se vor răsfrânge consecințele Brexit-ului, vizează relațiile comerciale dintre Republica Moldova și Regatul Unit. În prezent, Uniunea Europeană reprezintă principala piață de export pentru mărfurile și produsele din Republica Moldova. În anul 2018, rata exporturilor spre UE a ajuns la 68,8%, iar aproximativ 4,2% dintre acestea au fost direcționate către piața Marii Britanii.

Este de menționat că schimburile comerciale dintre Republica Moldova și Marea Britanie au scăzut cu peste 42% după referendumul din iunie 2016. Dacă în 2017 acestea au totalizat 136 149 mii dolari SUA, în 2018 valoarea acestora a sumat doar 78 816 mii dolari SUA. Deși exporturile de mărfuri destinate către țările UE au crescut cu 16,6% în 2018 față de 2017, piața Marii Britanii a fost mai puțin solicitată de către produsele moldovenești. Chiar și în aceste condiții, Regatul Unit se situează pe poziția a cincea în rândul principalilor parteneri comerciali ai Republicii Moldova din UE, după România, Italia, Germania și Polonia.

Pe fonul incertitudinii legate de votarea Acordului de retragere a Marii Britanii din UE, atractivitatea pieței britanice pentru exportatorii moldoveni este mai redusă. În lipsa unui acord bilateral de parteneriat comercial între Republica Moldova și Regatul Unit, în perioada de tranziție (2019 – 2020) este de așteptat ca schimburile comerciale între cele două părți să scadă, iar la nivelul interacțiunii dintre mediul de afaceri din Regatul Unit și cel din Republica Moldova să nu se înregistreze progrese majore. Pe această dimensiune, Brexit-ul a generat incertitudini pentru producătorii din țările UE și Republica Moldova legate de cooperarea pe termen mediu și lung cu partenerii comerciali din Marea Britanie.

Migrația economică către Marea Britanie

Ieșirea Marii Britanii din UE va presupune noi reglementări pentru oferirea dreptului legal la muncă cetățenilor UE stabiliți în acest stat. Ținând cont de faptul că numărul migraților moldoveni cu pașaport român stabiliți în Regatul Unit este de ordinul zecilor de mii, rămâne de văzut în ce măsură Brexit-ul va afecta dinamica migrațională către Marea Britanie sau reorientarea migranților moldoveni către piața de muncă a UE.

Noile reglementări vizează introducerea statutului migrantului într-o schemă de înregistrare (EU Settlement Scheme), în baza căreia este verificat profilul migrantului și se ia decizia privind acordarea sau neacordarea statutului de pre-rezidență, pentru persoanele ce se află de mai puțin de 5 ani în Regatul Unit (Pre-settled Status) sau statutul de rezidență (Settled Status), pentru cei care au depășit cinci ani de ședere pe teritoriul Marii Britanii. Înregistrarea pentru obținerea ambelor tipuri de statut va avea loc în timpul perioadei de tranziție, timp în care legislația UE privind piața forței de muncă va rămâne în vigoare.

Noile condiții stabilite de către guvernul britanic vor afecta direct migrații UE ce nu dețin un loc de muncă, dar și migrații ce au lucrat ilegal, fără contract de muncă, în perioada anterioară Brexit-ului. Respectiv, migrații moldoveni cu pașaport român vor fi obligați să se conformeze noilor rigori legislative, norme ce va scădea din atractivitatea Marii Britanii ca țară gazdă pentru imigrații moldoveni. În același timp, volumul remitențelor din Marea Britanie (cifrat la aproximativ 70 mln. dolari SUA în 2018) ar putea fi influențat în următorii ani de fluxul mai redus al migraților moldoveni, dispuși să se stabilească în această țară.

În loc de concluzii

Situația incertă privind ieșirea Marii Britanii din UE lasă multe semne de întrebare cu privire la consecințele Brexit-ului pentru Republica Moldova. Cert este că schimbările de ordin politic, instituțional și juridic, survenite ca urmare a Brexit-ului, vor condiționa intrarea în vigoare a unui nou cadru de cooperare politică și economică dintre Republica Moldova și Marea Britanie.

Schimbările comerciale dintre cele două părți pot cunoaște, pe termen mediu și lung, atât o dinamică progresivă, cât și regresivă, în funcție de adaptabilitatea antreprenorilor moldoveni la condițiile impuse de Londra.

La capitolul emigrației către Regatul Unit, cetățenii moldoveni vor trebui să se informeze și să cunoască în detaliu ce presupune noul regim de reședință în Marea Britanie pentru perioada post-2020. Pe acest segment, este necesară intervenția autorităților moldovenești și britanice, pentru a asigura suportul informațional și tehnic acestui grup de persoane.

NOTA: Acest editorial a fost pregătit în contextul Evenimentului public EU Debates Cafe "Migrația post-Brexit și libera circulație a persoanelor: Ce se poate aștepta după Summitul de la Sibiu privind viitorul Europei?", organizat la Chișinău la 28 martie 2019 de Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) în cooperare și cu suportul Fundației Hanns Seidel în Republica Moldova în cadrul proiectului "EU Debates Cafe".